

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

УТВЪРЖДАВАМ:

ПРОФ. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ

МИНИСТЪР

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО МУЗИКА ЗА ПЪРВИ КЛАС

СОФИЯ, 2000 г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МУЗИКА ЗА ПЪРВИ КЛАС

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА

Учебна програма Музика е разработена съобразно изискванията на ДООИ за учебно съдържание по музика, със специфичните психологически характеристики на учениците в тази възраст, както и с най-добрите постижения на обучението по музика в българското училище.

Учебната програма се реализира в рамките на 62 учебни часа годишно, определени с Наредба № 4 от 02.09.1999 г.

Програмата предполага учениците да получат първоначални знания за:

- Трите основни жанрови разновидности – песен, танц и марш;
- Елементите на музикалната изразност – мелодия, ритъм, метрум, тембър, темпо, динамика (запознаване чрез практически дейности);
- Разнообразието, спецификата и красотата на българския фолклор;
- Многообразието на музиката и мястото ѝ в живота на хората.

Учебната програма цели да се поставят основите за изграждане на конкретни умения и навици и формиране на понятия, което представлява продължителен процес.

Целите на програмата се осъществяват чрез широк кръг дейности, изискващи интелектуална и емоционална активност от учениците. Така естествено и в практически план се формират новите понятия. Тъй като в тази възраст се активизират процесите на социализация на децата, програмата предвижда много форми на колективна работа, като особен акцент имат задачите, чиято цел е изграждане на умения за работа в колектив, толерантност към различното мнение и възможностите на другите.

Спецификата на музиката като изкуство дава възможност за обучение с балансирано развитие на емоционалния и интелектуалния потенциал на подрастващите, както и на интегриране с учебното съдържание по други предмети. Възможно е осъществяване на връзки по отношение на: развитие на логичното мислене и аналитичните умения (математика), развитие и обогатяване на речта (родна реч), запознаване с различни изразни средства на изкуствата (родна реч и изобразително изкуство), обогатяване на знанията за традициите на народа ни (роден край), развитие на двигателна култура (физическа култура и спорт), възпитаване на толерантност като елемент на гражданското възпитание.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО МУЗИКА В I КЛАС

Чрез обучението по музика се реализират следните ЦЕЛИ:

- Създаване на желание за общуване с музиката;
- Възпитаване в дух на съпричастност и любов към българската традиция и култура;
- Формиране и развитие на музикалния слух като необходимо условие за по-резултатно участие в музикалната практика;
- Формиране и развитие на музикално-изпълнителски и слушателски умения;
- Балансирано развитие на интелектуалния и емоционалния потенциал.

III. Очаквани резултати	IV. Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)
-------------------------	---

Ядра на учебно съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
1	2	3	4	5	6
Музикална практика: музициране, възприемане на музика	<p>Стандарт № 1 Пее с целия текст 5 песни по свой избор от училищния репертоар <i>Очаквани резултати:</i> -Възпроизвежда относително точно интонацията, метроритмиката и установеното темпо; -Изразява свое отношение към настроението на изпълняваните песни.</p> <p>Стандарт № 2 Пее предпочитана песен, включително и от</p>	<p>Учениците трябва да усвоят: Тема № 1: Колективно пеене на песни <i>Очаквани резултати:</i> -Да се вслушват в общата звучност; -Да реагират на указанията и жестовете на учителя; -При пеене със съпровод да синхронизират изпълнението си със съпровода.</p> <p>Тема № 1: Индивидуално изпълнение на песен <i>Очаквани резултати:</i></p>	мелодия, съпровод, хор, авторска и народна песен	<p>На учениците трябва да се даде възможност: -Да изпълняват колективни и солови изпълнителски задачи; -Да изразяват личното си емоционално отношение, артистичност и предпочитания; -Да изпитват радост от музицирането; -Да проявяват толерантност към предпочитанията и възможностите на другите.</p>	Родна реч – работа с текст

	<p>извънучилищния репертоар <i>Очаквани резултати:</i> -Изразява лични предпочитания към някои от разучаваните в клас песни;</p> <p>Стандарт № 3 Импровизира ритмичен съпровод. <i>Очаквани резултати:</i> -Участва активно при колективно съчиняване на съпроводи, като подбира подходящи съпровождащи средства;</p>	<p>-Да пеят самостоятелно, сравнително точно интонационно и метроритмично, най-малко една предпочитана песен от учебния репертоар или извън него; -Да изразяват желание за солово пеене; -Да синхронизират изпълнението си със съпровода; -Опитват се да мотивират избора си.</p> <p>Тема № 1: Съчиняване на ритмичен съпровод към песен. <i>Очаквани резултати:</i> -Да се съобразяват с характера на музиката при подбора на съпровождащите инструменти; -Да постигат синхрон и баланс при изпълнението на съпровода; -Да спазват елементарните изисквания за звукоизвличане от детските музикални инструменти; -Да правят опити за оценка на чуждо и свое изпълнение.</p> <p>Тема № 2: Съчиняване на звукови картини <i>Очаквани резултати:</i> -Подбират най-подходящите звукоизобразителни средства вкл. и човешкия глас, като проявяват находчивост и оригиналност; -Синхронизират и балансират по звук</p>	<p>солист</p> <p>диригент</p>	<p>-Свободно да изразяват своя избор; -Да проявяват възможностите си за интерпретация; -Да проявяват желание за соловото пеене.</p> <p>-Да правят разлика между звук и шум, организирана и неорганизирана звукова среда; -Да дават предложения при колективно съчиняване на съпроводи и звукови картини; -Да използват разнообразни и оригинални средства за съпровод.</p>	<p>Родна реч – импровизиране на ритъм върху мерена реч</p> <p>Изобразително изкуство – рисуване по музика</p>
--	--	---	-------------------------------	--	---

	<p>Стандарт № 4 Разпознава три определени от учителя инструментални творби от училищния репертоар. <i>Очаквани резултати:</i> -Разпознава звучността на народен оркестър.</p>	<p>изпълнението си с това на другите; -Реагират на указанията и жестовете на учителя по време на изпълнение.</p> <p>Тема № 1: Слушане на музика <i>Очаквани резултати:</i> -Да проявяват добра слушателска култура; -Да умеят да слушат музика с определени задачи;</p> <p>Тема № 2: Разпознаване на инструментално произведение. <i>Очаквани резултати:</i> -Да проследяват характерни изразни елементи в подходящи инструментални творби и да ги използват като слухова опора; -Да усетят, че инструменталната музика е достъпна за възприемане.</p>	народен оркестър	<p>-Да прослушват многократно музикални произведения; -Да изразяват свои предпочитания към репертоара за слушане и да уважават предпочитанията на другите; -Да споделят впечатленията си от музиката, звучаща по електронните медии.</p>	
<p>Елементи на музикалната изразност</p>	<p>Стандарт № 1 Определят темпо и динамика в подходяща музика. <i>Очаквани резултати:</i> -Осъзнава понятията бързо, бавно и умерено, силно и тихо и ги свързва с определено изпълнение;</p>	<p>Тема № 1: Характер на музикалното произведение <i>Очаквани резултати:</i> -Да определят характера на музикална творба с няколко определения; -Да се стремят да пресъздават характера на изпълняваните от тях песни.</p> <p>Тема № 2: Бързина (темпо) <i>Очаквани резултати:</i> -Да определят бързо, бавно и умерено</p>	бързина	<p>-Да слушат разнообразна по характер, динамика и темпо музика; -Да дават предложения за подходящи темпо и динамика на изпълняваните песни; -Да посочват характера</p>	Родна реч – изразни възможности на стихове и музика

	<p>Стандарт № 2 Разпознава по тембър и външен вид музикални инструменти. <i>Очаквани резултати:</i> -Познава по тембър и външен вид цигулка, контрабас, пиано, тромпет, гайда, кавал, тъпан;</p> <p>Стандарт № 3 Разпознаване по слух посоката на движение на мелодията, завършеност и незавършеност. <i>Очаквани резултати:</i> -Разпознава и назовава “ниски”, “високи” и “повтарящи се” тонове. -Разграничава възходящо и</p>	<p>темпо в познати и непознати произведения; -Да подбират подходящо темпо при изпълнение на песни; -Да свързват темпото с характера на музиката в конкретни творби; Тема № 3: Сила (динамика) <i>Очаквани резултати:</i> -Да определят силна, тиха и умерено силна динамика в познати и непознати музикални творби; -Да контролират динамиката на собственото си изпълнение; -Да свързват динамиката с характера на музиката в конкретни творби; Тема № 1: Музикални инструменти и оркестри <i>Очаквани резултати:</i> -Използва правилно по отношение на тембъра понятията “ниско” и “високо”; -Да разграничават българските народни инструменти от останалите.</p> <p>Тема № 1: Посока на движение, завършеност и незавършеност на мелодия <i>Очаквани резултати:</i> -Да се стремят да коригират интонацията си спрямо посоката на мелодията; -Да свързват посоката на мелодията с</p>	<p>сила</p> <p>Цигулка, контрабас, пиано, тромпет, кавал, гайда, тъпан</p>	<p>на музикална творба с няколко определения, да откриват темпо и динамика в конкретни творби;</p> <p>-Да се запознаят слухово с тембрите на посочените музикални инструменти и оркестри; -Да се запознаят визуално с музикалните инструменти; -Да слушат посочените инструменти като солиращи в подходящи произведения; -Да наблюдават, сравняват и анализират различно по вид</p>	<p>Изобразително изкуство – колорит</p>
--	--	--	--	---	---

	<p>низходящо движение и завършеност и незавършеност.</p> <p>Стандарт № 4 Разпознава метрума на музика в $2/4$, $3/4$, $5/8$ и $7/8$.</p> <p><i>Очаквани резултати:</i> -Определя силно и слабо метрично време. -Открива пулсация на 2 и на 3, равномерност и неравномерност на ритмичната пулсация.</p> <p>Стандарт № 5 Анализируют различни тонови трайности <i>Очаквани резултати:</i> -Определят кратки и дълги тонови трайности;</p>	<p>графично изображение;</p> <p>Тема № 1: Силно метрично време Разпознаване на музика в $2/4$ и $3/4$.</p> <p><i>Очаквани резултати:</i> -Да броят равномерно на две и на три; -Да отчитат дву- и тривременна равномерна пулсация с помощта на двигателни и графични средства.</p> <p>Тема № 2: Особенности на метрума при музика в размер $5/8$ и $7/8$ <i>Очаквани резултати:</i> -Да отчитат "неравномерността" на метричната пулсация с двигателни и графични средства; -Да броят на две със задържане на втори удар и на три със задържане на трети удар.</p> <p>Тема № 1: Тоновы трайности <i>Очаквани резултати:</i> -Да разпознават по слух кратки и дълги тонови трайности и да ги свързват с графично изображение; -Да съотнасят кратки и дълги тонови трайности към съответни срички в текст.</p>		<p>мелодическо движение, завършеност и незавършеност; -Да ползват помощни графични и двигателни средства; -Да сравняват дву- и тривременно пулсиране; -Да сравняват равномерно и неравномерно пулсиране.</p> <p>-Да отчитат кратки и дълги тонови трайности при изучаването на песни в клас; -Да откриват познати мелодии по графично изображение.</p>	<p>Математика – стрелки, фигури, графични изображения и схеми</p> <p>Математика – геометрични фигури, граф. схеми Родна реч – делене на думата на срички</p>
Музика и игра	<p>Стандарт № 1 Знае обредно-обичайната същност на най-популярни</p>	<p>Тема № 1: Български народни обичаи и традиции <i>Очаквани резултати:</i></p>	Коледари, сурвакари,	-Да коментират някои форми на битуване на	Роден край – български

	<p>фолклорни музикални примери – коледуване, лазаруване и сурвакари.</p> <p><i>Очаквани резултати:</i></p> <p>-Свързва изучаваните обреди и обичаи с конкретен календарен празник или народна традиция;</p> <p>Стандарт № 2 Играе право хоро</p>	<p>- Да познават същността, предназначението и символиката на обичая, характерно облекло и музика;</p> <p>-Да познават народните обичаи, в които участват деца;</p> <p>-Да изразяват емоционално отношение към фолклора.</p> <p>Тема № 1: Право хоро <i>Очаквани резултати:</i></p> <p>-Да изпълнява точно, ритмично и синхронизирано с другите изпълнители танцовите движения, като се ръководи от музиката.</p> <p>-Да определя народни песни от репертоара, на които може да се играе право хоро;</p> <p>Тема № 1: Импровизиране на танцови движения <i>Очаквани резултати:</i></p> <p>-Да изпълняват танцовите движения ритмично;</p> <p>-Да пресъздават с танца характера на музиката;</p> <p>-Да влагат личното си отношение към танца и проявяват толерантност към изпълнението на другите.</p>	<p>лазарки, кукери</p>	<p>фолклора;</p> <p>-Да слушат народна музика;</p>	<p>народни традиции</p> <p>Родна реч – тематични връзки.</p> <p>Изобразително изкуство</p> <p>Домашен бит и техника – маски, сурвачки, мартеници и др.</p> <p>Физическа култура и спорт – основни двигателни умения</p> <p>Физическа култура и спорт</p>
<p>Функциониране на музиката</p>	<p>Стандарт № 1 Разпознава по типична музика марш, валс, право хоро и ръченица</p> <p><i>Очаквани резултати:</i></p>	<p>Тема № 1: Марш, валс, право хоро и ръченица <i>Очаквани резултати:</i></p> <p>-Да описва със свои думи най-типичните черти на жанра и да ги откриват в</p>	<p>Марш, валс, ръченица</p>	<p>Да слушат примери за марш, валс, право хоро и ръченица в изпълнение на различни</p>	

<p>Музика и общес-тво</p>	<p>-Разпознава в познати и непознати песни и инструментални творби марш, валс, право хоро и ръченица; Стандарт № 2 Изразява свое мнение за местата, където би звучала най-естествено определена музика от различни типове и жанрове <i>Очаквани резултати:</i> музикални жанрове; -Свързва тези жанрове с тяхното проявление в ежедневието на хората. Стандарт № 3 Знае имена на автори на детски песни от училищния репертоар. <i>Очаквани резултати:</i> -Да свързват името на най-популярни детски песни с името на техните композитори.</p>	<p>позната и непозната музика; -Да проявяват умения за ориентиране в жанровото многообразие. Тема № 1: Музиката около нас <i>Очаквани резултати:</i> -Да откриват различната по жанр и вид музика в ежедневието и в празника; -Да се стремят към различни форми на контакт с музиката – звукозаписи, медии, концертен живот.</p>		<p>инструменти и оркестри (включително и от големи музикални форми). -Да сравняват по настроение и предназначение различна по жанр и вид музика; -Да правят “музикални колекции”.</p>	
----------------------------------	--	--	--	---	--

V. СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ И МЕТОДИ НА ОЦЕНЯВАНЕ

Спецификата на обучението по музика дава възможност на учителя да оценява работата и достиженията на учениците в хода на разнообразни колективни дейности и индивидуални изяви и съгласно ДОО за системата за оценяване.

При ученици, които нямат подчертани музикални заложби се оценяват преди всичко:

- Интересът и желанието за участие в работата;
- Развитието в процеса на обучение;
- Участието в различни подходящи за възрастта аналитични действия, свързани с възприемане на музика, изграждане на критерий и умения за елементарно оценяване на музика за деца.

Полезно е да се стимулира у учениците развитие на способността за оценка и самооценка.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

Новите понятия се формират и усвояват практически в хода на разнообразни дейности. В този смисъл не е необходимо да се дават на учениците и да се изискват от тях конкретни определения: Целта е понятията да се възприемат от съдържателната им страна и да се употребяват правилно в контекста.

В практиката се използват забавни форми на работа, решаване на ребуси и др., които разнообразяват урочната дейност.

Препоръчително е работата по всички теми да е обвързана с развиващи дейности, които ангажират вниманието и развиват способностите на учениците, като същевременно се избягва механичното възпроизвеждане.